

KOPZORG

De Marokkaans-Nederlandse Methel is 18 jaar als ze, weggevlucht van huis, opgevangen wordt in Zahir, de opvanglocatie van Fier Fryslân. Van haar achtste tot haar tiende werd ze verkracht door haar drie broers. Voor ze in Zahir kwam, heeft ze daar nooit iemand over verteld. Bang dat niemand haar zou geloven. Ze is opgegroeid in een zogeheten eercultuur. Als haar verhaal in de openbaarheid zou komen, dreigt voor haar eerwraak. Want niet minder dan de eer van de familie staat op het spel. In het interview met kinderpsychiater Alfons Crijnen valt te lezen wat dit met een meisje als Methel doet. Hulpverleners zien zich door dit soort eerculturen voor een onmogelijk dilemma geplaatst. In Nederland is het onderhand gebruikelijk om in zo'n geval, naast een melding bij het AMK, tot aangifte bij de politie en vervolging door justitie over te gaan. Want wij vinden dat de daders, als er voldoende bewijs is, gestraft dienen te worden. Maar wat zou er dan met Methel gebeuren? De kans is levensgroot dat zij dan alsnog slachtoffer van haar familie zou worden. En niet uit te sluiten valt dat ze verstoten of vermoord wordt. Vanwege de veiligheid van het meisje blijft de aangifte daarom doorgaans achterwege. Zodat Methel, als ze dat wil en haar familie beterschap belooft, op termijn weer terugkan naar haar gezin van herkomst. Toch knaagt dit aan ons rechtsgevoel. Ook binnen Fier Fryslân erkent men dat. Projectleider Jannie Oenema van Zahir zou 'als je diep in mijn hart kijkt', die broers het liefst aanklagen, zegt ze. Hier ligt beslist een taak voor migranten zelf en hun organisaties. Zij zouden aan de ouders van Methel en aan al die families die in de ideologie van de eercultuur opgesloten zitten, duidelijk moeten maken dat eerwraak in Nederland onaanvaardbaar is. Dat zal niet van vandaag op morgen lukken. Maar migranten zullen het zelf moeten doen. Dat hun organisaties het initiatief voor *Aan de goede kant van de eer* (www.eervol.com) hebben genomen, is een begin.

Marty PN van Kerkhof

IN DE SPOTLIGHT

DIMENCE WINT PRIJS OP INTERNATIONAAL CONGRES

Ggz-instelling Dimence heeft op het internationale congres 'Violence in the health sector' de prijs gewonnen voor de beste poster. De poster blonk uit in de criteria 'informatief, wetenschappelijke onderbouwing en presentatie'.

De poster van Dimence laat zien hoe veiligheidsconsulenten medewerkers trainen in het voorkomen en hanteren van geweld. Communicatiemedewerker Linda van Beek: 'We zijn er trots op de prijs gewonnen te hebben. Het is een erkenning voor het werk van onze veiligheidsconsulenten, die dit jaar zijn aangesteld. Zij geven onder meer hulpverleners adviezen over hoe ze met agressieve patiënten om kunnen gaan.'

Op het congres presenteerde Dimence ook de resultaten van een onderzoek naar de meldingsbereidheid van incidenten binnen Dimence. Het is het eerste onderzoek

in de geestelijke gezondheidszorg dat in kaart brengt hoeveel incidenten er zijn en hoeveel er gemeld worden. Het laat zien dat de meeste meldingen gaan over agressie. Daarnaast geeft het onderzoek, dat is gehouden door stafmedewerker Marieke Troost ook inzicht in de meldingsbereidheid van incidenten binnen Dimence. Medewerkers blijken eerder bereid om te melden als het incident ernstig is, en als het incident tegen de medewerker is gericht. Met andere woorden: als het incident zich richt tegen een patiënt zijn medewerkers minder bereid om te melden. Dat geldt eveneens als het incident zich vaker voordoet of als het om verbale agressie gaat. Het internationale congres, waaraan zo'n 250 mensen deelnamen en dat georganiseerd werd door het netwerk-bureau Oud Consultancy, stond in het teken van bewustwording van het feit dat agressie een mondiaal probleem is. (CD)

INDIAAN IN HUIS

Theatergroep Bint speelt vanaf 10 december de voorstelling *Een indiaan in huis*. Het stuk gaat over de vaak moeilijk te begrijpen leefwereld van autistische kinderen en is gebaseerd op verhalen van ouders. Zo is de indianenwereld waarin Casper zich terugtrekt heel overzichtelijk. Maar van de echte wereld om hem heen begrijpt hij weinig. Lastig voor zijn ouders. De voorstelling moet uitnodigen om na afloop over de gevolgen van autisme te praten, zeggen Hetty Willems en Bartelijn Ouweltjes, de oprichters van Bint.

INFO: WWW.TGBINT.NL

BESTEED ZORG AAN PSYCHE VAN UW MEDEWERKER!

De almaar stijgende werkdruk vraagt meer aandacht voor de psyche van de medewerker. Vanuit het private bedrijf Interhealth - Mentaal Beter richt psycholoog Suzy Willems zich met enkele collega's speciaal op preventie van psychische klachten van werknemers.

INTERHEALTH ZAG EEN GAT IN DE MARKT?

'Ja, nou ja, goede preventie en proactieve benadering van psychische problemen kan enorm veel besparen. Allelei onderzoek wijst erop dat ongeveer 65 procent van werkgerelateerd verzuim een psychische of psycho-sociale oorzaak heeft. Werkgevers beginnen zich dat weliswaar steeds beter te realiseren, maar ze richten zich nog altijd hoofdzakelijk op preventieve activiteiten als sport en voeding. Daar is niets mee mis, maar de psyche van de nog gezonde medewerker verdient meer aandacht.'

HOE BENADERT U DE PSYCHE VAN DIE GEZONDE MEDEWERKERS?

'Deels doen we dat via voorlichting. Maar we bieden ook allerlei laagdrempelige online-interventies. Dan kan het zijn dat een werknemer moeite heeft met de manier waarop een collega hem benadert. Via een online-module assertiviteit kun je latere problemen voorkomen. Of denk aan intervisie online, of coaching, activiteiten die we overigens ook face-to-face aanbieden. Aan de andere kant trainen we leidinggevendenden in het eerder herkennen van psychische problemen bij collega's en hoe die vervolgens te benaderen. Want veel leidinggevendenden hebben moeite daar het gesprek over te voeren.' (SVD)

SPREKER OP CONGRES

EMPATHIE NEUROBIOLOGISCH VERKLAARD

Spiegelneuronen zijn onmisbaar voor empathie. Door in ons brein na te doen wat een ander doet, voelen we wat de ander voelt. Dat is de stelling van Harold Bekkering, hoogleraar cognitieve psychologie aan de Radboud Universiteit, op het congres Empathie op 15 december in Ede.

In zijn voordracht 'De relatie tussen empathie en spiegelneuronen' neemt hij als voorbeeld het werk van zijn onderzoeksgroep rond autisme. Mensen met autisme zouden immers weinig empathisch vermogen hebben. Waar is dat door te verklaren? Om daar een antwoord op te kunnen geven onderscheidt Bekkering drie niveaus waarop spiegelneuronen een rol spelen in ons functioneren. 'Allereerst zorgen ze ervoor dat de waarneming van iemand gekoppeld is aan zijn motoriek. Met andere woorden: we zien en ervaren de wereld om ons heen vanuit de beleving die we van onszelf hebben.' De gedachte is dat dit ook de basis vormt voor de interactie tussen mensen. 'Als we iemand bijvoorbeeld een kop koffie zien pakken, worden die delen in onze hersenen geactiveerd die we gebruiken als we zelf een kop koffie pakken.' De derde stap is het niveau van gevoelens, van empathie. 'Stel je maar eens voor dat je iemand ziet die een spuit, bijvoorbeeld een griep prik, in zijn arm krijgt. Liever zien we dat niet, want door ernaar te kijken krijgen we het gevoel dat we zelf een prik krijgen.'

Wat is er nu bij mensen met autisme aan de hand? Nemen ze wel waar wat anderen doen en activeren ze dezelfde hersensystemen als gezonde mensen? Bekkering denkt dat het bij hen al op de twee eerste niveaus van functioneren mis gaat. 'Autisten komen nogal eens houterig qua bewegingen over. Kennelijk hebben ze een probleem om hun waarneming en hun motoriek goed op elkaar af te stemmen. En doordat ze grote moeite hebben om in henzelf van allerlei losse elementen een geheel te maken, slagen ze er ook slecht in om de gedragingen van anderen te begrijpen. Laat staan hun gevoelens te vatten.' Waarmee hij een oude theorie over autisme nieuw leven inblaast. (MVK)

Zie Prikbord voor informatie over het congres Empathie

MENSEN

Paul van Rooij (45) wordt per 2011 de nieuwe directeur van GGZ Nederland. Van Rooij maakt als adjunct-directeur Zorg deel uit van de directie van Zorgverzekeraars Nederland. Hij is verantwoordelijk voor de ggz binnen ZN. Van Rooij studeerde bedrijfskunde en stond aan de wieg van de dbc's.

Op 1 januari treedt **Marie-Louise Vossen** toe tot de raad van bestuur van GGZ Eindhoven en de Kempen. Sinds 2003 was Vossen directeur divisie volwassenen- en ouderenpsychiatrie bij dezelfde instelling.

Rob Bovens, sinds 1 januari 2010 lector Verslavingspreventie van Christelijke Hogeschool Windesheim, sprak op 1 november zijn lectorale lezing uit: 'De preventiewerker. Een bijdrage aan de ontwikkeling van de verslavingspreventie'.

Wim Schellekens stopt per 1 mei 2011 als hoofdinspecteur Curatieve Gezondheidszorg bij de IGZ. Hij blijft wel in dienst van de Inspectie voor de Gezondheidszorg, maar gaat het wat rustiger aan doen. Hij is vier jaar hoofdinspecteur geweest.

Hans van Eck is de nieuwe directeur van het Nederlands Instituut van Psychologen, NIP. Tot nu toe was Van Eck, arbeids- en organisatiepsycholoog, werkzaam als partner bij een outplacementbureau. Hij volgt Rein Baneke op die meer dan een kwart eeuw directeur van het NIP was.

VERKEERD INTRO

Bij de opinie 'Psychologen: wakker worden' van Toine de Graaf in Psy 10/2010 is per ongeluk een verkeerd intro afgedrukt. De juiste tekst kunt u lezen in het archief van Psy, www.psy.nl. Zoek op Toine de Graaf.

FOTO: WIM TRINKS

SCHUIMBADJE

In het behandelprogramma Psychiatrie & Somatiek van Symfora groep in Amersfoort komt Trudy van Orden elke woensdag handen en voeten masseren van de patiënten. Trudy is verpleegkundige binnen een ander behandelprogramma, maar wordt één dag in de week via dagbesteding ingehuurd voor deze activiteit. 'De groep mannen met een niet aangeboren hersenletsel vindt het heerlijk om op woensdag in een kring te zitten met hun voeten in een lekker ruikend schuimbade en een mooi muziekje op de achtergrond', zegt Wubbien Wesselink, hoofdbehandelaar van Psychiatrie & Somatiek. 'Ook masseert Trudy handen. Dit wordt ook als heel ontspannend ervaren.'

38

gemeenten hebben al toegezegd ggz-cliënten te compenseren als ze de eigen bijdrage voor begeleiding via de Awbz niet kunnen betalen. Ongeveer 67.000 cliënten krijgen deze begeleiding. Een derde van hen lijdt door de sinds begin dit jaar verschuldigde eigen bijdrage een ernstig inkomstenverlies. Hun inkomen bevindt zich op of onder het bestaansminimum. Daarom heeft het Landelijk Platform GGz de gemeenten gevraagd de bijzondere bijstand te verruimen. Gemeenten die bereid zijn te compenseren zijn onder meer Appingedam, Druten, Hillegom, Landsmeer, Nijmegen, Tytsjerksteradiel en Staphorst. Ook aan de zorgverzekeraars is deze oproep gedaan. Enkele zijn al bereid de verplichte eigen bijdrage te vergoeden. MEER INFO: WWW.PLATFORMGGZ.NL

TERUG NAAR

rTMS IN DE TBS

'Nee, helaas, het onderzoek naar het effect van rTMS bij tbs'ers die als psychopaat te boek staan, is nog niet van de grond gekomen', verzucht psychiater en hoogleraar Frank Koerselman. 'Dat heeft te maken met allerlei organisatorische problemen en bureaucratische zaken. Jammer, maar het is niet anders.'

Begin 2008 leek het erop dat het onderzoeksteam van Koerselman binnen de tbs aan de slag zou kunnen. Repetitieve transcraniale magnetische stimulatie (rTMS) wordt onder meer al op beperkte schaal toegepast bij mensen die lijden aan zware depressies. Door bepaalde gebieden in de hersenen te stimuleren via sterke magnetische pulsen, worden neuronen geactiveerd die weer neurotransmitters in actie brengen. Dat heeft een bewezen gunstig effect op mensen met depressie, maar ook stemmenhoorders lijken baat te hebben bij deze techniek. Koerselman is ervan overtuigd dat rTMS ook kan helpen bij mensen met psychopathie. Maar het is dus nog even wachten om die overtuiging in de weerbarstige praktijk van de tbs te kunnen toetsen. Intussen vordert het onderzoek naar rTMS gestaag. 'Onlangs hebben we nog gepubliceerd over rTMS op andere hersengebieden dan de gebruikelijke. Het lijkt dat ook daar positieve resultaten worden geboekt. Dat kan voor een depressiepatiënt heel prettig zijn, bijvoorbeeld dat rTMS op de ene plek niet helpt, maar ergens anders wel.'

Tot verdriet van Koerselman wordt rTMS bij depressie nog steeds niet vergoed. 'Terwijl rTMS geen enkele bijwerking kent. Eigenlijk zou bij de behandeling van depressie eerst psychotherapie aangewezen zijn, dan rTMS en daarna pas medicijnen', meent Koerselman. 'Medicijnen hebben immers veel meer bijwerkingen dan rTMS.' Hij hoopt dat rTMS meer kans krijgt zich te bewijzen. 'Nu zijn we vaak verplicht om voor onderzoek alleen die mensen met depressie te behandelen, die voor alle andere therapieën resistent zijn gebleken. Dat betekent dat de kans op succes dan automatisch kleiner is. En vervolgens zegt de medisch ethische commissie weer: zie je wel, de behandeling heeft maar beperkt resultaat.' Koerselman hoopt dan ook dat rTMS bij depressie snel verzekerde zorg wordt. Dat voorkomt ook dat de behandeling alleen in het commerciële circuit wordt aangeboden, zoals nu het geval is. (SVD)

Het artikel over rTMS bij tbs'ers stond in Psy 2, 2008